

UDK 091 (497.5 Rab) "16": 811-163.42'282

Rad primljen za tisak 15.05.2002.

Čakavska rič, Split, 2002, br. 1-2

Izvorni znanstveni članak

Original scientific paper

Recenzenti: Josip Lisac, Joško Božanić

Julije Derossi

Zadar

RAPSKI RUKOPISNI SV. RUZARIJ IZ GODINE 1676. (Prijepis na današnju hrvatsku latiničnu grafiju)

U ovom se radu donosi prijepis Rapskoga sv. ruzarija iz godine 1676. Ruzarij je prepisan današnjom hrvatskom latiničnom grafijom. Prijepisu su dodane bilješke, grafijska tablica i rječnik manje poznatih riječi. U uvodnom tekstu navedene su neke značajke ovoga hrvatskoga čakavsko-ikavskog rukopisa iz XVII. stoljeća.

Ključne riječi: ruzarij, čakavsko-ikavski govor, jezični spomenik, grafija

U ženskom benediktinskom samostanu sv. Andrije u Rabu fra Petar Runje naišao je prije nekoliko godina na dva rukopisa iz godine 1676. Jedan je *Plač Dive Marije (Knjige gospe Elene Mikuličijke)*, a drugi je *Ruzarij (Knjige mnogopoštovanih redovnic svetoga Andrije...)* *Plač Dive Marije* napisan je 19. veljače, a *Ruzarij* 29. studenoga godine 1676. Oba su rukopisa očito pisana rukom gospe Elene Mikuličijke, najvjerojatnije rapske patricijke koja je živjela u tom samostanu. Rapski Gospin plač prikazao je još 1978. o. Karlo Kosor u svojoj studiji *Nepoznati Gospin plač s otoka Raba* u Radovima Centra Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Zadar, 1978., 403.–443. Fra Petar Runje našao je u jednom drugom rapskom samostanu, u samostanu sv. Antuna školskih sestara Slovenki, još jedan Gospin plač. To je Gospin plač u poznatoj Rapskoj pjesmarici koju je u istom samostanu još prije Drugog svjetskog rata našao pop Vinko Premuda i o njoj nas izvijestio u *Starinama XL*, Zagreb, 1939. O toj pjesmarici pisao je i Vjekoslav Štefanić u *Zborniku Marka Marulića* iz 1950. pod naslovom *Još Marulićevih stihova*. Naime, u Rapskoj pjesmarici je uz Gospin plač zabilježeno i deset Marulićevih pjesama (6 poznatih i 4 nepoznate). Profesor Štefanić proučio je rapsku

pjesmaricu i Marulićeve pjesme prema Premudinu prijepisu, a mislio je da je njezin izvorni rukopis izgubljen. Fra Petar Runje ustanovio je da taj rukopis nije izgubljen i da ga Vinko Premuda nije ni odnio iz samostana sv. Antuna, nego ga je najvjerojatnije u samostanu prepisao.

Fra Petar Runje povjerio mi je fotokopije izvornih rukopisa iz oba spomenuta rapska ženska samostana, tj. *Rapsku pjesmaricu*, *Plač Dive Marije* i *Ruzarij*, s prijedlogom da ih objelodanim u prijepisu na današnju hrvatsku latiničnu grafiju.

Gospin plač iz Rapske pjesmarice (samostan sv. Antuna) i Gospin plač iz samostana sv. Andrije vrlo su slični, gotovo istovjetni, i očito potječu iz istoga starijeg predloška. Ja sam zato oba Plača pod naslovom *Dva rapska Gospina plača* objelodanio na današnjoj hrvatskoj latiničnoj grafiji u *Senjskom zborniku* 1996. (godina XXIII.). Tu sam objasnio i zanimljivu sudbinu *Rapske pjesmarice* i zabune koju je izazvala njezina privremena izgubljenost, a objelodanio sam i grafijsku tablicu *Plača* iz te *Pjesmarice*. Sada objelodanujem i drugi rukopis gospe Elene Mikuličijke iz benediktinskog samostana sv. Andrije, tj. *Knjige mnogopoštovanih redovnic Svetoga Andrije* ili *Rapski sv. ruzarij*.

Objelodanujem ga na današnjoj hrvatskoj latiničnoj grafiji (slovopisu) da bude pristupačniji današnjem čitatelju, kojemu može biti zanimljiv ovaj primjer čakavske proze iz druge polovice XVII. stoljeća.

Ruzarij (ružarij, rožarij) zapravo je krunica (čislo, vijenac od ruža) kao oblik pobožnosti Blaženoj Djevici Mariji: “Ta se pobožnost sastoji od razmišljanja i molitava koje su usredotočene na život Kristov i Djevice Marije. Razmišljanja se još nazivaju otajstvima, a dijele se u tri niza: radosna, žalosna i slavna. Molitve se krunice broje pomoću niza zrnaca (brojanice!). Prigodice susrećemo krunice koje su izrađene poput vijenca ruža, u kojima boja cvjetova: bijela, crvena i zlatna, daje prepoznati pojedine nizove otajstava.”¹ “Razmišljanja o ‘otajstvima’ sv. ruzarija (za vrijeme moljenja svake desetice Zdravomarijâ) započinje pojedinačno početkom XV., a uvodi se u opću praksu početkom XVI. stoljeća, pa se u ikonografiji sv. ružarija počinju prikazivati otajstva tek od konca XV. stoljeća.”² Prema predaji pobožnost sv. ružarija utemeljio je sv. Dominik u XIII. stoljeću.

Rapski sv. ruzarij posve je u skladu s uobičajenim oblikom i sadržajem ruzarija kako su ga usmjerili dominikanci. Ima tri temeljna dijela I. *Otajstva vesela* (radosna

¹ *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, Liber – Kršćanska sadašnjost, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 1979, str. 368.

² Isto, str. 168.

otajstva), II. *Otajstva bolizniva* (žalosna otajstva) i III. *Otajstva slavna* (slavna otajstva). Svako se otajstvo dijeli na pet dijelova (parvo, drugo, treto, četveto i peto), a u svakom od tih dijelova treba razmisliti o trima stvarima (parvo, drugo, treto). *Otajstva vesela* (radosna) govore o navještenju Blaženoj Djevici Mariji, o Isusovu rođenju, njegovu djetinjstvu i mladosti. *Otajstva bolizniva* (žalosna) usredotočena su na Kristovu muku, križni put, raspeće i smrt. Posebno se u ovome otajstvu naglašavaju boli koje doživljava Djevica Marija videći muku svoga sina. *Otajstva slavna* govore o Isusovu uskrsnuću, o njegovu uzašašću na nebo, o dolasku Duha Svetoga, o uzašašću Blažene Djevice Marije na nebo, o sjedinjenju majke i sina na nebu i, konačno, o trima jasnim krunama kojima je na nebu okrunjena Blažena Djevica Marija.

Rapski ruzarij primjer je, kao što je rečeno, čakavske proze iz druge polovice XVII. stoljeća. Njegova je bitna izrazna značajka vrlo živ stil i izravno obraćanje čitatelju, u ovom slučaju čitateljici ili slušateljici, tj. redovnici benediktinki. Sve je vrlo stvarno, puno primjera i usporedbi. Čitav Sv. ruzarij prožet je dramatičnošću, a posebno *Otajstva bolizniva*, gdje se Isusova muka često dočarava na gotovo naturalistički način, s nizom pojedinosti koje očito trebaju pojačati dojmove o Isusovoj patnji. Iza svega stoji Blažena Djevica Marija kao utjelovljenje majke koja gubi predragoga sina. Dramatičnost pojačavaju i navodi Spasiteljevih i Bogorodičinih riječi i vrlo živi prikazi pojedinih prizora. Ruzarij djeluje kao svojevrsan scenarij za nabožnu dramu o Isusu i Blaženoj Djevici Mariji i svakako je u sadržajnoj svezi s popularnim plačevima.

Jezik je Sv. ruzarija izrazito čakavsko-ikavski s nešto talijanizama (Rab je od 1409. pod mletačkom vlašću). Možda je Ruzarij i preveden s talijanskoga jezika, ali je očito da je po izrazu blizak svakodnevnom čakavskom hrvatskom govoru iz toga doba. Na talijanski utjecaj upućuje i djelomično obraćanje Isusu s “vi”, što je tada značajka talijanskih i francuskih tekstova. Držim da je vrijedna jezična značajka ovoga Ruzarija u tome što je on oslobođen jezičnih klišeja i ustaljenih izraznih oblika, a sav je usredotočen na što izravniju i prisniju vezu s čitateljem ili slušateljem. Ovdje se ne će govoriti o nekim slovničkim osobitostima jezika Ruzarija jer se ne može uočiti da tekst ima neke jezične osobitosti koje već nisu poznate iz raščlambi srodnih čakavskih tekstova. To više što je o. Karlo Kosor prikazao jezik Gospina plača iz iste godine, pisan istom rukom. Svaki će jezikoslovac u ovom rapskom Ruzariju svakako prepoznati vrijedan hrvatski jezični spomenik iz XVII. stoljeća.

Rapski sv. ruzarij iz 1676. prepisao sam na današnju hrvatsku latiničnu grafiju (slovopis) nastojeći što je više moguće očuvati neke slovopisne značajke izvornika.

Tako sam zadržao morfonološki i fonološki način pisanja jer u izvorniku ima i jednoga i drugoga (*dotegži, regši, rekši, otčine, zibkon, otci, odkupljen, odpušćaš, iskati, obhodeći, oca, otca, otče, teško, odkupiti, mnoštva, istegnuvši, pritežki, sarca, z druge strane, izhodi, razkidajući*). Zadržao sam pisanje vokalnoga *r* kao *ar* i *er* (*karv, kervavi*). Zijev sam uklanjao umetanjem *j* u kosim zagradama (*Gabri/j/el, Mari/j/a, pri/j/a*) jer i u rukopisu ima dvostrukosti: *prija* i *pria*, *Maria* i *Marije*. U kose zagrade stavljao sam i rekonstrukciju nečitljivih slova. Foneme /l/ i /ń/, koji se u rukopisu pišu gl(i) i gn(i) pisao sam kao lj i nj, a nejotirane /lj/ i /nj/, koji se u rukopisu pišu kao *ly* i *ny*, pisao sam kao l'j i n'j (vesel'ja, pozdravljen'je). Interpunkciju sam prilagodio današnjoj, a današnjem pravopisu prilagodio sam uglavnom i pisanje velikih slova. Opći pogled na grafiju (slovopis) Rapskoga sv. ruzarija kazuje nam da je to slovopis uobičajen za hrvatske latinične tekstove u primorskoj Hrvatskoj, gdje je očit utjecaj talijanske grafije. Dakako, to osobito vrijedi za nepčane suglasnike *č, ć, ž, š, š, ĺ i ń*, ali i za *c i j*. Iako slovopis Rapskoga sv. ruzarija nije posve sustavan, neke su značajke pretežite. Tako se može reći da se fonem /c/ uglavnom piše kao *c*, a manje kao *ç*, *z* i *cz*. Fonem /č/ uglavnom se piše kao *ç* (*c* sa sedillom), manje kao *c*. Fonem /ć/ piše se kao *ch* ispred *i*, ispred suglasnika i na koncu riječi, a kao *chi* ispred samoglasnika (osim ispred *i*). Fonem /j/ piše se pretežito kao *y*, a manje kao *g* ili *gi* – *g* ispred *i* i na koncu riječi, a *gi* ispred samoglasnika (osim ispred *i*). Fonem /š/ piše se ispred suglasnika i na koncu riječi najčešće kao *s*, ispred samoglasnika najčešće kao *sc*, a katkad se piše kao dvostruko *s* (*ss*), najčešće zbog kratkoće naglaska. Fonem /ž/ u pravilu se piše kao *x*. Ostale opće i posebne slovopisne značajke Rapskoga sv. ruzarija najbolje se mogu vidjeti u priloženoj grafijskoj tablici s primjerima. Može se uočiti da su slovopisna rješenja u Rapskom sv. ruzariju dosta bliska rješenjima koja je sustavno postavio Bartol Kašić već u svojoj Gramatici 1604., a i u drugim svojim djelima.³

Rukopis Rapskoga sv. ruzarija uvezan je u knjižicu veličine 13 x 18 cm. Dosta je uredan i čitljiv s relativno malo pisarskih pogriješaka. U prijepisu su pogriješke zabilježene u bilješkama, a u bilješkama su navedena i neka osobita grafijska rješenja, kao što su objašnjene i neke manje poznate riječi, pretežito talijanizmi.

³ Usp. Julije Derossi, *Grafijski sustav u Kašićevu hrvatskom prijevodu Sv. pisma*, Čakavska rič, Split, 1992, br. 2.

**1r Ove knjige jesu mnogopoštovanih redovnic svetoga Andri/j/e, koje imaju
hoditi od opatice do opatice.**

Ispisane na 29. miseca novembra 1676.

2r Počinju

razmišljan'ja svarhu otastvih⁴ veselih od svetoga Ruzari/j/a

Parvo otajstvo veselo

Parvo otajstvo veselo jest navišćen'je ko učini angel Gabri/j/el Blaženoj Divici od opu/š/ćen'ja⁵ Sina Božjega u nje prečistoj utrobi, svarhu koga razmislimo tri stvari.

Parvo: razmislimo neizmirmu ljubav Gospodina Boga, koji ne imajući nijedinu potribu od svoje strane, ni budući od strane naroda človičaskoga nijedno zaslužen'je ni dostojanstvo, pače veliko nedostojanstvo i uvriježen'je tolikim svojim trudon, samo radi užgan'ja ljubavi privelikoga miloserdja svoga hoti učiniti se človik, neka človik učini se Sin Božji.

Drugo: razmislimo kako obra za majku svoju prisvetu Divicu Mariju naresivši ju najveć/om?/ čistocon, svetinjon i dostojanstvon kô se more najti ostran⁶ njegove i posla joj angela // **2v** Gabri/j/ela neka joj ukaže i objavi način po koji se imaše u nje utrobi dilovati ovo privisoko otajstvo dotegži⁷ plod i pošten'je materinstva ne izgubivši krunu i slavu distva⁸.

Treto: razmislimo ćučen'ja i prosvitljen'ja koja očuti Blažena Divica kada (reče: "Evo raba Gospodinova, učini se u meni po riči tvojoj.")). Po dilovan'ju Duha Svetoga u oni isti hip uputi se Sin Božji u njeje prečistu utrobu. I takojer procini neizrečeno ponižen'je ovoga Gospodina: da budući tiskno misto Nebo i Zemlja za obujati ga, hoti zatvoriti se u tisknoj onoj utrobi i u onomu malomu kipu prisvete puti koju pri/j/a.

⁴ Grafija: otastuih, a treba otaystuih, tj. otajstvih

⁵ Vjerojatno pogrješno umjesto *upućen'ja* (utjelovljenja)

⁶ osim

⁷ Grafija: doteghxi

⁸ Treba: divstva, tj. djevičanstva

Od drugoga otajstva veseloga

Drugo otajstvo veselo jest pohojen'je koje učini Blažena Divica Mari/j/a k' svetoj Elisabeti, svarhu kojega razmislimo tri stvari.//

3r Parvo: razmislimo kako budući razumila od angela kraljica nebeska kako biše noseća sveta Elisabeta, nje rodica, pojde ju pohoditi i razumivši Elisabeta pozdravljen'je Marijino, ditićak sveti Jivan⁹ od vesel'ja poče tancati u utrobi¹⁰ materinoj za zlamen'je velike radosti ku duša njegova jur posvećena (budući mu pri/j/a vrimenta dan razbor procinjen'ja) prija¹¹ i očuti poznajući koji je oni Gospodin ki k njemu dojde.

Drugo: razmislimo veliko čudjen'je i vesel'je koje pri/j/a sveta Elisabeta slišajući glas pozdravljen'ja nebeske cesarice, po komu glasu napunjena bi Duha Svetoga i ondika pozna da sveta Divica biše majka Sina Božjega i da ga zatvorena nosaše¹² u nje utrobi i da po njegovu došastju na svit imaše bit odkupljen narod človičanski.

Treto: razmislimo kako svidokujući sveta Elisabeta od veličanstvih i čudes koja Gospodin Bog // **3v** biše diloval u Blaženoj Divici i regši¹³ joj: "Blažena jesi ti meu ženami i blaženi plod od utrobe tvoje, i od kada ovo meni bi toliko veliko dobro da mati Gospodina moga pride k meni?" To rekši Elisabeta, mnogo ponižena, Diva Mari/j/a suzami na očiju i s vesel'jem velikim u sarcu poznajući tolike neizmjerne dare Božje, začu onu božanstvenu pisan od Magnificat.¹⁴

Od tretoga otajstva veseloga

Treto otajstvo veselo jest porojen'je Isukersta našega Gospodina, svarhu kojega razmislimo tri stvari.

Parvo: kako putujući Gospoja Blažena skupa svetim Osipon iz Nazareta u Betlem, kadi ne nahodeći pristanišća, odstupi u jednu stalu i ondika budući došlo

⁹ Grafija: Givan

¹⁰ Grafija: Vtrobi

¹¹ Grafija: priya

¹² Grafija: noscasse – možda treba citati *nošaše!*

¹³ Grafija: reghsi

¹⁴ Magnificat – Veliča duša moja Gospodina

vrime njeje¹⁵ prisvetog/a/ porožen'ja, o polnoća porodi sina svoga parvorojenoga, poklonivši mu se kako Bogu, zadoji // **4r** i zavi u svitice uboge i postavi u jasle u kojih stvoritelj svita učinivši se maljahan ditićak kaže se jedna dumbina i vrućak slatkosti i dragosti.

Drugo: razmislimo priveliko uboštvu i ponižen'je koje obra ditićak Bog u porožen'ju svomu budući da on ki je svitlost slave otčine, odiven je ubogon odićon i zavit zavojci; on koji nasićuje angeli i sva stvoren'ja, jest pitan i hranjen jednim malim mlikon, on koji svitli sva nebesa, plače, cvili i darće od zime na zemlji, i on koga vrs svit ne more obujat/i/, stoji u tisknoći jednih jasal živinskih.

Treto: razmislimo vesel'je i suze rados'/?/ Blažene Divice i majke gdi priijmlje na ruke svoje ditića Boga povijajuć ga, celivajuć, klanjajuć mu se i dojeć ga skupa gljedajuć¹⁶ tolika čudesa, pisni angelov, klanjan'je pastirov i kraljev od Istoka /pro/startih sprid zibkon kralja od slave. //

4v Od četvertoga otajstva veseloga

Četvarto otajstvo jest očišćen'je Blažene Divice Mari/j/e i prikazan'je ditića Isusa u tempal, verhu koga razmislimo tri stvari.

Parvo: pridumboko poniženstvo Divice Mari/j/e koja budući ostala u onomu porožen'ju diviskomu, čisti/j/a nego zvizde nebeske, hoti se prignuti i podložiti se zakonu od očišćen'ja i zato svaršivši se četrdeset dan, dili se iz Betlema u Jeruzolim¹⁷ za prikazati u tempal svojega jedinorojenoga sinka.

Drugo: koliko dobrovoljno prikažuje Blažena Divica u tempal ditića Boga Ocu Vičnjemu za spasen'je svita i zatim osobito procinimo radost i užgan'je volje s kojon isti sin Božji prikažuje se Vičnjemu Ocu svomu za odkupljen'je naroda človičanskoga kako oni koji ga toliko žestoko ljubljaše i željaše toliko njihovo slobojen'je.//

5r *Treto:* razmislimo radost i utihu koju sveti starac Simun pri/j/a videći očima svojima i primajuć na ruke svoje onoga koga željahu svi stari otci i poznajuć da u onomu malahnomu kipu biše sve veličanstvo Božje, s bogonljubston¹⁸ i suzami zavapi i reče: "Sada, Gospodine, odpušćaš¹⁹ slugu tvoga u miru."

¹⁵ Grafija: gniece

¹⁶ Grafija: hglidayuchi, a treba: hggliedayuchi

¹⁷ Grafija: Gieruzolim

¹⁸ Treba: bogoljubstvom

¹⁹ Grafija: odpuschias

Od petoga otajstva veseloga

Peto otajstvo veselo jest budući Blažena Divica Mari/j/a i Osip izgubili ditića Isusa od dvanadeste godišć,²⁰ sverhu kojega razmislimo tri stvari.

Pervo: razmislimo bolest i tugu Blažene Divice Mari/j/e kada budući se svaršil blagdan va/z/meni vraćajući se domaka i scineći da ditićak Isus biše s Osipon, njeje zaručnikon, najde se onu noć prez njega i zato s velikim plačem vapijaše i govoraše: “Sinko // **5v** moj, sinko moj, zač si me tako ostavil, utišen’je žalosne majke, kadi si mi sada? Kuda ću te iskati, ki te je pri/j/al ovu noć? Ki će mi ti sada dati blagovati i kadi hoćeš, sinko moj, spati?”

Drugo: razmislimo pomnju s kojon priljubezniva majka iskaše sinka svoga po sve strane i ne nahodeći ga, vrati se u Jerusolim²¹ i obhodeći grad, upitovaše svakoga koga susrićevaše za svoga sinka. I tako projde u tih tugah tri dni i tri noći u kih Divica prisveta ni spaše ni blagovaše ni počivaše nego svejer vapi/j/aše i govoraše: “Deh, sinko moj, sinko moj, ča li mi je od tebe? Zač me jesi ostavil, svitlosti moja? Jeda li te nisan forsi²² dostojna da si pobigal od mene? Joh nevoljna i nesrićna ja.”
//

6r Treto: razmislimo vesel’je i radost iste Divice Mari/j/e kada treći dan najde sinka svoga u templu meu naučitelji slišajući i upitajući njih s velikon mudrostju i ondika prominivši suze gorke u plač od slatkosti, govori mu: “Sinko, zač si nam tako učinil? Vidiš li da otac²³ tvoj i ja, majka tvoja, žalosni i tužni radi tvoga izgubljen’ja jiskahomo²⁴ te?” A Isukarst pošadši²⁵ s njimi, biše jim podložan i poslušan u svemu onomu ča mu zapovidahu.

Razmišljan’ja otajstvih boliznivih Ruzari/j/a svetoga

Počinje parvo otajstvo boliznivo

Parvo otajstvo boliznivo jest od molitve koju učini Spasitelj u vartlu, svarhu koga razmislimo tri stvari. //

²⁰ Grafija: godisch

²¹ Grafija: Gierusolim

²² forsi = možda (tal. *forse*)

²³ Grafija: otaz

²⁴ Grafija: giskahomo

²⁵ Grafija: posadsci

6v Parvo: razmislimo kako za večeron otajnon pojde Spasitelj svojimi učenici²⁶ u vertal od Jetšenami²⁷ i otvorivši put svih bolestih muke svoje, reče trima učenicom: “Žalosna je duša moja do smarti, počekajte ovdika i bdite s manom.” O bogastvo nebesko, ko te učini tako uboga i potribna prositi pomoć od tvoga stvoren’ja nego ljubav za neka nas obogatiš.

Drugo: razmislimo kako dilivši se Isukarst od učenikov, prostri se na zemlju sprid oca²⁸ vičnjega moleći i govoreći tri krat ove riči: “Otče moj, ako li je uzumno, mimojdi od mene čaša ova.” I nakon trete volte²⁹ toliko veliko bi zamišljen’je bolestih i tuge³⁰ njegove muke, da mu se otvoriše sve žile i proteče karv od njih tekući toliko da promoči svu zemlju. //

7r Treto: razmislimo u ovoj tuzi i žalosti Gospodinovoj ne samo muku njegove duše da li jošće i prisvete puti njegove koja sva biše pokrivena kervavin znojen. Ne biju ga bičmi sada, ne krune ga tarnovon krunon vojnici, ni ga čavli ni tarnje probadaju koje ga čine karv točiti, nego jesu to naši grisi - ovi su, slatki moj Isuse, tarnje koje te probada, ovo su vojnici koji te muče, ovo je toli teško brime koje te čini znojiti ta pot karvavi.

Od drugoga otajstva bolizniva

Drugo otajstvo boliznivo jest bičih i udorac³¹ koje Isukarst pri/j/a pri kolondi³², verhu koga razmislimo tri stvari.

Parvo: razmislimo kako budući naviš // **7v** ćena nepravredna osuda od Pilata da ima biti frustan Isukarst naš Spasitelj, nemili vojnici svukoše ga od svoje odiće i udilje vezaše ono toliko tvaro tulo k jednoj kolondi; da govori sveti Teofilato³³ da ga vezaše toliko jako i tesno s konopon da mu meso pod nogti udilje puknu i da karv zavri od svake strane njegove slavne i svete puti.

²⁶ Grafija: Včenici

²⁷ Grafija: yetscenami (misli se na getsemanske vrtove)

²⁸ Grafija: ocza

²⁹ Prema tal. volta = puta

³⁰ Grafija: tughe

³¹ Grafija: udoraz

³² kolonda = stup, stupovlje (tal. *collonato*)

³³ Grafija: Theofilato

Drugo: razmislimo kako u dilje one prokljate ubojice počese nemilo udirati i razdirati ono slavno tilo prislatkoga Isukarsta i nadodavati udorci verhu udorac i modricze verhu modric³⁴ i rane verhu ran, kako govori Bernardo sveti, da Isukarst, Spasitelj naš, pri/j/al jest šest tisuća šest stol³⁵ i šesdeset i šest udorac, toliko da puknu ona sveta koža i zavri karv i proteče toliko obilno na // **8r** sve strane i na plećih, sverhu kojih se svejer udorci nadodavahu, učini se jedna velika i dumboka rana.

Treto: razmislimo žestoku bol koju janjac³⁶ pritih i ćućaše videći se svučen i vezan sprid kolondon i toliko nemilo izbi/j/en kako da bi bil jedan najveći zločinac.³⁷ Ča je to, o Kralju nebeski, koje je to pedipsan'je? Ku lupešćinu, Gospodine moj, jeste učinili da ste toliko izbijeni, izfrustani i izranjeni? Očita je stvar, Bože moj, da uzrok ovih udorac jesu moje tamnosti i moji grisi koji³⁸ sam učinila, a ne vaše.

Od tretoga otajstva bolizniva

Treto otajstvo boliznivo jest okrunjen'je ternovo našega Spasitelja, sverhu koga razmislimo tri stvari. //

8v Parvo: razmislimo kako dospivši frustati Isukersta, vojnici Pilatovi pokriše Spasitelja s jednon sviton cerjenon i spletoše mu jednu krunu tarnovu koja biše od trista drač, kako govori sveti Agustin, i koja poda Isukarstu tisuća ran, a sveti Bernardo i Laspergio govore da ona kruna biše učinjena na fožu³⁹ jednoga klobuka obloga ki pokrivaše Isukarstu svu glavu njegovu svetu, tja⁴⁰ do polovice čela, a sveti Vicenco⁴¹ Fererio govori da drače rečene krune dosigahu tja do možjan deržeći da ondika duša stoji, i toliko ju silon napirahu da od tolika napiran'ja jedne drače prebijahu se probadajući kožu ali glavu svetu njegovu, a druge⁴² nike zabijahu se do kosti razdirajući njegove božanstvene templa⁴³ po način ta da možjani kapljahu

³⁴ Grafija: udorci verhu udoraz i modricze verhu modriz

³⁵ Pogrješno umjesto *sto*

³⁶ Grafija: yagnaz

³⁷ Grafija: zločinaz

³⁸ Treba: koje

³⁹ Grafija: na foxu = na priliku (prema tal. *fosa*)

⁴⁰ Grafija: tia

⁴¹ Grafija: Vicenzo

⁴² Grafija: drughe

⁴³ sljepoočnice (tal. *tempio*)

kaplju po kaplju, // **9r** i ne budući jošće nasićeni ni kuntenti od toga, oni psi nemili, klecajući na kolina, davahu mu zaušnice⁴⁴ i pljuvahu mu na njegov sveti obraz i s jednon tarstju bijahu mu glavu.

Drugo: razmislimo kralja od slave odivena skerlaton porugan'ja s onon stražnon⁴⁵ krunon na glavi, s jednon terstjon⁴⁶ u ruci namisto bakete kraljeve⁴⁷ i njegov sveti obraz podbuhal od zaušnic⁴⁸ i s pljuvotinami i karvju razgerjen⁴⁹ i kako tihi janjac⁵⁰ ima ruke vezane niti može otarti kerv koja po očiju teciše toliko da ostaše ona dva svitnjaka nebeska pomarčana, a vrs on učinjen prilika od svih bolestih.

Treto: razmislimo priveliku bolest i pogardu koju tarpi Sin Božji. O prislatki Spasitelju moj, koji te dovede // **9b** na to toliko nemilo stan'je okrunjena tarnonovon⁵¹ krunon? Moji grisi, Gospodine, jesu tarnje kô te bode; moje ludosti i smamije jesu skerlatna odića koja te pogarjuje; moje narehe i taščine jesu kruna koja te okruni, i uzrok od svih tvojih tug i bolestih ja jesam.

Od četvertoga otajstva bolizniva

Četvarto otajstvo boliznivo jest kada Isukarst Spasitelj nosi križ na svojih plećih, verhu koga razmislimo tri stvari.

Parvo: razmislimo pokle budući naviščena od Pilata odluka da on ki ne biše krivac⁵², umriti ima na križu, udilje vazeše oni vŭci jadoviti drivo križa // **10r** koje biše dugo petnadeste nog, a široko osam nog, i položiše⁵³ ga na pleća onoga svetoga tila, toliko mlohava radi udorac i otican'ja⁵⁴ karvi da jedva na noge postupljevaše; sa svit⁵⁵ tim pri/j/a z dobre volje Isukerst ono brime noseći skupa zajedno brime grihov naših.

⁴⁴ Grafija: zausnicze

⁴⁵ Grafija: straxnon, značenje: strašnom?

⁴⁶ Grafija: terstion

⁴⁷ Značenje: kraljevsko žezlo (tal. *bacchetta*)

⁴⁸ Grafija: zausnic

⁴⁹ Grafija: razgheryen

⁵⁰ Grafija: giagnaz

⁵¹ Pogrešno umjesto *tarnovon*

⁵² Grafija: kriuz

⁵³ Grafija: polosisse

⁵⁴ Grafija: oticzanya

⁵⁵ Pogrešno umjesto *svim*

Drugo: razmislimo kako Gospodin Isukarst grediše s križen na plećih združen od mnogih koji plaćuć naslidovahu ga. Koji ne bi se sada ovdika vaskolik u suze obratil videći gdi gre Gospodin naš Spasitelj toliko hiteći trepećućimi kolina, s prignutim tilon, obrazom karvavim i glavon⁵⁶ mlohavon radi krune tarnove? O Isuse moj, kô je to brime, kuda greste s tim križen? // **10v** Odgovara Isukarst: “Gredem umriti na njemu za odkupiti človika.”

Treto: razmislimo da pokle Isukarst učini puta s onim teškim⁵⁷ brimenon od križa za stol⁵⁸ i šesdeset i šest sežanj, skuntra se s Divicon Mari/j/on, majkon njegovon, koja ne mogući pojti k njemu po putu ordinariju⁵⁹ radi velikoga množta od ljudih, družena od svetoga Jivana⁶⁰ Evangelista, njeje neputa, pojde po jednomu otajnomu putu i vaspeta se skuntra sinkon svojin i videći ga onako nakazana i zlo tratana, Divica Mari/j/a zagerli ga i udilje od velike tuge⁶¹ zamri i pade mertva dolika na tleh.

Od petoga otajstva bolizniva

Peto otajstvo boliznivo jest propetje i smart Gospodina našega Isukersta, // **11r** svarhu kojega razmislimo tri stvari.

Najpervo razmislimo prišadši Isukarst na goru od Kalvari/j/e, naskočiše oni hudobni Žudiji kakono vuci razdiravci na njega i udiljac⁶² svukoše ga iz njegovih svit ostavivši ga svega naga. Dakle, sestre moje, razmislite skupa sada s manon da kada oni tamnjaci svukoše Isukarsta budući se one svite njegove izledile i pritisnule, sve se biše kako jedna krasta učinilo i istegnuvši⁶³ one svite s tolikon silon, ajmeh, istegnuše jošće⁶⁴ kusi mesa i koža mekahna iskinu se sva od one prisvete puti po načinu ta da kakono janjac veće ubijen prida ruke i noge⁶⁵ da jih pribiju.

⁵⁶ Grafija: hglauon

⁵⁷ Grafija: teskim

⁵⁸ Treba: sto

⁵⁹ uobičajeni put (tal. *via ordinaria*)

⁶⁰ Grafija: Giuana

⁶¹ Grafija: tughe

⁶² Grafija: udigliaz

⁶³ Grafija: istegnufsci

⁶⁴ Grafija: gioschie

⁶⁵ Grafija: noghe

Drugo: razmislimo kako Isukarst Spasitelj naš prostri ruku livu i s jednim // **11v** velikim čavlon probiše sveti dlan. Paka vazamši mlat, udriše dvanadeste pûti po jistomu⁶⁶ čavlu i paka vazeše ruku desnu koju zač ne mogaše doseći na misto odlučeno, oni prokljeti psi na silu verug i konopov činiše da doseže razkidajući meso i tolikojer žile, i provertavši ju svardlon, vazeše drugi⁶⁷ čaval i stavivši ga u onu vartlinu, vazeše paka mlat i udriše po njemu dvanadeste puti i tako pribiše i drugu⁶⁸ svetu ruku. Napokon paka vazeše jedan najveći čaval i vazamši sverdald, provertaše najpervo svete njegove noge i stavivši oni čaval u onu vartlinu, paka vazamši mlat, i udriše po onomu čavlu trejset i šest volat i po ta način pribiše svete noge njegove. //

12r *Treto:* razmislimo da pokle pribiše Isukersta križu, ajmeh koliko velika muka ovo bi da prokljeti Žudiji priobratish sotosovra⁶⁹ propetoga Isukersta po način ta da ozdola osta tilo Isukarstovo, a odzgora verhu njega križ pritežki, a one prokljete ubojice masteći i tlačući odizgora kakono nemili torkulači⁷⁰, ranjahu ono slavno i sveto tilo. Na tom vijen'ju najde se Divica Mari/j/a, kako govori Bonaventura sveti, i pri/j/a jednu veliku bolest i plačući govoraše: “Deh, sinko moj, ako sviè moje jesu na preposit⁷¹ za pokriti tvoju goloću, evo jesu pripravne.” I tako zdvignu val od glave svoje i pokri sinka svoga; meu to paka zdvignuše prokljeti Žudiji oni // **12v** sveti križ po način ta da se ponoviše sve rane kada se strese ono sveto tilo i dažjaše iz njega karv kako tolike funtane vodene.

Razmišljan'ja svarhu otajstvih slavnih Ruzari/j/a svetoga

Parvo otajstvo slavno

Parvo otajstvo slavno jest od uskarsnutja Gospodina Isukarsta, verhu koga razmislimo tri stvari.

Parvo: razmislimo kako budući umarl Spasitelj na križu, njegova duša prisveta sjedinjena s ričju božanstvenon i sobston⁷² božanstvenin zajde u Limb i izvadi

⁶⁶ Grafija: gistomu

⁶⁷ Grafija: drughi

⁶⁸ Grafija: drughu

⁶⁹ naglavce (prema tal. *sottosopra*)

⁷⁰ značenje: kao nemile preše, nemili tijesci (prema *torkul*, tal. *torchio*)

⁷¹ baš u horu, prikladno; navlastito

⁷² osobnost, vlastitost, biće (*sobstvo*)

duše svetih otac⁷³ iz onih tmin na svitli dan od slave. Koliko ovdika bi vesel'ja koje svi oni sveti // **13r** otci čuše. Ča imahu reći, ča imahu učiniti, s kom ljubavju zagarliše noge velikoga svoga odkupitelja koji s tolicim svojim trudom i mukon biše jih⁷⁴ oslobodil i izvadil vanka, ukaza jim u grobu ono svoje sveto tilo toliko sve razgerjeno.

Drugo: razmislimo kako slavna duša Isukarstova biše izašla iz Limba treti dan po smarti u zoru sjedini se u grobu opeta svojim svetim tilon i od najveće pogarjena i pogrubljena od svih teles učini ga liplje i svitlije od svih jinih⁷⁵ teles, i tako uskriši Spasitelj vaskolik u slavi s petima⁷⁶ prilipimi ranami ke bihu učinjene u ruci od ljubavi.

Treto: razmislimo pokle uskriši Isukarst, // **13v** prikaza se udilje svojoj prisvetoj majci za obeseliti ju i otarti joj suze od očiju. Koja pamet mogla bi ovdika razumiti koje utihe i slatkosti pri/j/a od svoga sinka Kraljica Nebeska? O prisveta Divo, zadovolje ti je samo ovo dobro da vidiš sinka tvoga živa i slavna za da umreš kuntenta i radosna; prikaza se paka Spasitelj Mariji Mandaleni i učenikon i družim Marijan.

Od drugoga otajstva slavnoga

Drugo otajstvo slavno jest od uzašastja Gospodina na Nebo, verhu koga razmislimo tri stvari.

Parvo: razmislimo kako Spasitelj nakon četardeset dan po slavnomu svomu // **14b** uskarsnutju učini da njegovi učenici s njega majkon prisveton pojdu na goru Maslinsku i ondika, hoteći se odiliti, niki padoše prid noge njegove, niki ljube prisvete ruke njegove i svi s jednin glason govoreći: "Kako nas ostavljaš, Gospodine, samih kakono sirote meu tolicimi nepri/j/atelji, kakono hote sini ostati prez otca⁷⁷, učenici prez meštra i ovčice prez pastira?"

Drugo: razmislimo kako Gospodin Isukarst, budući došlo vrime da uzajde na Nebo, zdvignu visoko ruke i poda svin svoj sveti blagoslov. I uzajde u jednomu

⁷³ Grafija: otaz

⁷⁴ Grafija: gih

⁷⁵ Grafija: ginih

⁷⁶ ? (s pet?)

⁷⁷ Grafija: otza

oblaku svitlu vodeći sobom na Nebo svoje sužnje // **14v** od Limba i bi postavljen na desnu vičnjega otca⁷⁸

Treto: razmislimo kako sama, ostavljena, žalosna, prečista Divica Mari/j/a, zajedno sa svimi družimi, kako vidjahu da se uzdviguje⁷⁹ i odiluje od očijuh njihovih oni koji biše zavezal sarca svih kolicih, vratiše se pak u Jeruzolim⁸⁰, vele veseleći se od slavnoga uzašastja uživajući od slave Isukarsta koga oni toliko sarčeno ljubljahu.

Od tretoga otajstva slavnoga

Treto otajstvo slavno jest došastje Duha Svetoga, verhu koga razmislimo tri stvari.

Parvo: razmislimo kako budući se vratili učenici i ona sve // **15r** ta družba od gore Maslinske u Jeruzolim, skupiše se u misto u kome biše učinjena najzadnja večera i svi oni dni projdoše u nepristajnoj molitvi skupa s Mari/j/on, majkon Isusovon, i z drugimi ženami svetimi čekajući došastje Duha Svetoga, koga biše obećal Gospodin Isukarst poslati.

Drugo: razmislimo kako na dan Duhov⁸¹, nahodeći se svi u cenakulu čineći molitvu, izajde Duh Sveti kako jedan nagli vitar i napuni svu kuću i kažući se u priliku jezikov ognjenih, sta verhu glav učenikov užigajući jin⁸² sarca, prosvitljujući njihovu pamet, narešivši jih takovon svitlostju i darovšćinami.

Treto: razmislimo dila čudnovata koja // **15v** dilova Duh Sveti u njih pokle ostran⁸³ da jih potvardi u milosti Božjoj, dâ jin⁸⁴ užgan'je, govoren'je mudro i kripot tako da nahodeći se pri/j/a retirani⁸⁵ u cenakulu cića straha žudijskoga, kako pri/j/aše Duh Sveti, izajdoše vanka prez nijednoga straha i pripovidajući po terzih i po putih, obratiše veliko mnoštvo ljjudih na viru Božju.

⁷⁸ Grafija: otca

⁷⁹ Grafija: uzduighuye

⁸⁰ Grafija: Gieruzolim

⁸¹ Grafija: Duhof

⁸² značenje: njima (im)

⁸³ osim

⁸⁴ Grafija: gin

⁸⁵ Značenje: povučeni

Od četvartoga otajstva slavna

Četvarto otajstvo slavno jest smart i uzašastje prisvete Divice Mari/j/e na Nebesa, svarhu koga razmislimo tri stvari.

Parvo: razmislimo kako želeći Blažena Divica uži // **16r** vati slatku družbu svoga dragoga sinka, budući očitovano njoj dan svoga čestitoga priminutja i skupivši se svi redovnici i susidi njeje kuće skupa s apostoli koji Bog čudnovatim načinom donese ono vrime, pri/j/a sveti Sakramenat po ruke apostola svetoga Petra i priporučivši svin apustulon Crikvu⁸⁶ i skup karsti/j/anski i obraćen'je svita, poda jin svoj sveti blagoslov i reče: "Ostajte zbogon, sinci moji poljubljeni."

Drugo: razmislimo žalost, suze i uzdahe apostolov svetih videći se da su ostali sirote prez majke; z druge strane čujahu lipe pisni i radosti nebeske ke angeli spivahu združujući i spro // **16v** vodeći njihova kralja koji grediše za poniti sobon u Raj dušu svoje pridrage majke, koja udilje neto⁸⁷ ga upazi, reče: "U tvoje ruke, sinko priljubeznivi, priporučujen dušu moju." I tako nego da izusti te riči, izdahnu i umri u Gospodinu.

Treto: razmislimo kako apostoli sprovodiše u Jetsemani s pisni, versi i psalmi sveto tilo Divice Mari/j/e, i budući postavljena prisveta nje duša na Nebesa, bi učinjeno neizrečeno vesel'je svega Dvora nebeskoga; angeli i ljudi veseljahu se videći njihovu kraljicu i majku. Divica Mari/j/a z druge strane radovaše se videći božanstveno bitje svoga slavnoga sinka koji grediše za pri/j/ati ju. //

17r Od petoga otajstva slavnoga

Peto otajstvo slavno jest okrunjen'je kraljice nebeske, Gospoje naše i majke Isukarstove, svarhu koga razmislimo tri stvari.

Parvo: razmislimo kako tri dni posli/j/a nego bi ponešena duša slavna priblažene Divice u Raj, sajde u greb sjediniti se s tilon sadružena svojin prislatkin sinkon; dvorena od svega mnoštva i Dvora nebeskoga i udilje uskarsnu Divica slavna, neumerla i neterpljiva i vidi svojima očima telesnimi svoga sinka i pri/j/a od njega plaću za dragovan'je, celivan'je i službe ke mu biše u njegovu ditinstvu⁸⁸ učinila.

Drugo: razmislimo slavu i vesel'je s kojim sin Božji vojaše za desnu ruku, // **17v** svoju prisvetu majku u svoju Polaču od slave čudeći se svi sveti i pitajući koja

⁸⁶ Grafija: criquu

⁸⁷ netom, čim

⁸⁸ Treba: ditinstvu

je ova vela Gospoja koja izhodi iz pustoše, puna raskoš, naslonjena na svoga poljubljenoga. Odgovara sinak: “Ovo je moja majka pridraga, koja mene okruni u dan moga izmučen’ja.”

Treto: razmislimo precinjenu krunu cesarstva spletnu od tri jasne krune koje postavlja na glavu Divice sve/te/: Trojstvo sveto kruneći ju kako nebesku i zemlje cesaricu i jošće čini ju siditi sverhu svih korih angelskih, a paka okrunivši ju, poda joj u ruke sve⁸⁹ blaga nebeska kih dili Blažena Divica obilato svin slugan svojni koji bogoljubno govore Ruzarij⁹⁰ sveti i prose moguću pomoć i dari njeje.

Grafijska (slovoepisna) tablica Rapskoga sv. ruzarija iz godine 1676.

Glasovna vrijednost (fonem)	Grafem	Primjeri
/a/	a	
/b/	b	
/c/	c	procini, zauoyci /zavojci/, cuili /cvili/, scinechi /scineći/, oci, otci
	ç	oçu /ocu/, kleçayuchi /klecajući/
	z	oppatize /opatice/, staraz /starac/, otaz /otac/, redouniz /redovnic/
	cz	misecza /miseca/, diuiczi /divici/, otczy /otci/, ocza /oca/
/č/	ç	poçigniu /počińu/, uçini /uçini/, çlouik /çlovik/, ça /ča/, çlouičaskoga /çlovičaskoga/, çlouičanski /çlovičanski/, oççiyu /oçiju/, plaç /plač/, zaç /zač/
	c	cekayuchi /čekajući/, cetuarto /četvarto/, zac /zač/, clouicanski /çlovičanski/, ricyu /riçju/, pocigniu /počińu/, ucenikon /učenikon/
/ć/	ch	imayuchi /imajući/, buduchi /budući/, noch /noć/, poch /poć/, nesrichna /nesrićna/
	chi	nauschienye /navišćenje/, odichion /odićon/, ditichiak /ditićak/
/d/	d	
/e/	e	
/f/	f	

⁸⁹ Treba: sva

⁹⁰ Grafija: Ruzarij

/g/	g	suetoga /svetoga/, golochiu /goloću/, drugo, boga, bogu, gospodina, grihou /grihov/
	gh	kgnighe /knige/, doteghxi /dotegži/, boghu /bogu/, noghe /noge/, reghsi /regši/
	hg*	hglaon /glavon/, hglidayuchi (treba: hggliedayuchi) /gledajući/
/h/	h	grihou /grihov/, suarhu /svarhu/, hoditi, pritihi
aspirirani (hâk)	h	noghe /noge/, boghu /bogu/, kgnighe /knige/
/i/	i	
/j/	y	yesu /jesu/, koye /koje/, mayka /majka/, imayu /imaju/, uboyice /ubojice/, yagnaz /jañac/, gniece /ñeye/
	g	prigimlie /prijimlje/, ruzarig /ruzarij/
	gi	giagnaz /jañac/, gioschie /jošće/, Gieruzolim /Jeruzolim/
protetički	g	giskahomo (jiskahomo/, Giuan /Jivan/, gistomu /jistomu/
/k/	k	
/l/	l	
/l/	gl	kraglicza /kraljica/, stuoritegl /stvorite], dobrouoglnu /dobrovo]no/, zemgli /zem]i/
	gli	razmisglianya /razmiš]anja/, gliubau /]ubav/, pogliubglieni /po]ub]eni/
/m/	m	
/n/	n	
/ñ/	gn	gnihouo /ñihovo/, gnih /ñih/, yagnaz /jañac/
	gni	pocigniu /počiñu/, gnie /ñe/, suetignion /svetiñon/, k gnieniu /k ñemu/
/o/	o	
/p/	p	
/r/	r	
vokalni	ar, er	cetuarto /četvarto/, cetuertoga /četvertoga/
/s/	s	

* Vjerojatno pogrešno umjesto *gh*

/š/	s	razmisglianya /razmišljanja/, ubostuo /uboštvo/, uidis li /vidiš li/, umres /umreš/, mestra /meštra/, reghsi /regši/, reksi /rekši/, nauischienye /navišćenje/
	sc	naresiusci /naresivši/, posadsci /pošadši/, duscu /dušu/
	ss	imasse /imaše/, slissayuchi /slišajući/, spasse /spaše/, počiuasse /počivaše/, bisse /biše/, dussu /dušu/
/t/	t	
/u/	u	
	V (verzalni)	Včenci /učenci/, Vtrobi /utrobi/
/v/	u	urime /vrime/, uuriyenye /uvrijenje/, sueta /sveta/, redouniz /redovnic/, karu /karv/, karuauh /karvavih/
	V (verzalni)	Vuci, Vartlu, Verug, Vicniega /vičnega/, Voynici /vojnici/
/z/	z	
/ž/	x	blaxenoy /blaženoj/, xenami /ženami/, boxyi /božji/, ukaxe /ukaže/, uxganye /užganje/, tuxni /tužni/, krix /križ/
	sc**	zasluscenye /zasluženje/
	s**	polosisse ga /položiše ga/

Opaska

U grafiji Rapskoga sv. ruzarija javljaju se i udvostručeni (geminirani) suglasnici – *rabba*, *uesello*, *matti*, *oçciju*, *Isussa*, *petto*, *spatti*, *xille*, *dalli* (*nego i*), *toçitti*, *nemilli*, *oppatize* i dr. – što je najčešće zbog naglaska (čakavskog!), tj. na slogu ispred udvostručenoga suglasnika obično je kratki silazni naglasak.

** Vjerojatno *lapsusi calami* jer se javljaju samo jedanput

Rječnik

baketa – štap, žezlo

cenakul – blagovaonica

darćati – drhtati

dažditi – kišiti; snažno teći

diliti se – rastajati se

ditićak – djetešce
diviski – djevičanski
divstvo – djevičanstvo
dotegši – dobivši, stekavši
forsi – možda
frustati – bičevati, šibati
funtana – česma, fontana
sobstvo – biće, osobnost
gresti, gredem – ići, idem
hotiti – htjeti
jeda li – zar
kip – tijelo
kolonda – stup, stupovlje
kuntenat – zadovoljan
mastiti – udarati, tući
meštar – učitelj
mlat – čekić
mlohav – slab, nemoćan
možjani – mozak
na fošu – na priliku
na preposit – u pravi čas, prikladno; navlastito
nareha – ukras, ures
neput – nećak
njeje – nje (genitiv od *ona*)
obrati – izabrati
obujati – obuhvatiti
odiliti se – rasti se
ostran – osim
pedipsan'je – kazna, kažnjavanje
pisan – pjesma
počadši – pošavši
pohojen'je – pohod, posjet

postupljevati – stajati, držati se
prijati – primiti
prijimati – primati, prihvaćati, uzimati
pristanišće – smještaj, stan
prišadši – došavši
put ordinarij – uobičajeni put
put, puti – tijelo
raba – robinja
razgerditi – nagrditi
regši, rekši – rekavši
retirati – povući (se)
skuntrati se – sresti se
smamija – mahnitost, ludost
sotosovra – naglavce
susrićevati – susretati
svite – odjeća
svitnjak – svijećnjak
tamnost – opačina, zloća
tancati – plesati
tarst – trstika
tempal – hram
templo – sljepoočnica
tiskno – tijesno
torkulač – tijesak, preša
tratati – postupati
treta volta – treći put
udiljac, udilje – odmah; neprestano, dalje
upitovati – pitati
upućen'je – utjelovljenje, inkarnacija
uvrijen'je – povrjeda, uvrjeda, vrijeđanje
val – veo, koprena
vartlina – rupa

vaspeta – opet

vazamši – uzevši

vručak – izvor, vrelo

zadovolje – dostatno, dovoljno

THE ST. ROSARY FROM RAB FROM 1676.

(The transcript to a nowadays Croatian Latin-script spelling)

Summary

This work deals with the transcript of St. rosary from Rab from 1676. The rosary was transcribed to a nowadays Croatian Latin-script spelling. Some notes, spelling tables and dictionary of less known words were added to the transcript. The introductory text mentions some distinctive characteristics of Croatian chacavian-ikavian manuscript from the 17 c.

Key words: *rosary, chakavian-ikavian speech, linguistic monument, spelling*

IL SACRO ROSARIO DI RAB DAL 1676.

(La trascrizione in Croato di oggi in grafia latina)

Riassunto

Questo lavoro riporta la trascrizione del sacro rosario di Rab dal 1676. Il rosario è trascritto in Croato di oggi in grafia latina. Alla trascrizione sono aggiunte alcune annotazioni, tavola grafica e dizionario di alcune parole meno conosciute. Nel testo d'introduzione si accennano alcune caratteristiche di questo manoscritto in Croato ciacavo-ikavico del Seicento.

Parole chiavi: *rosario, lingua ciacavo-icavica, monumento linguistico, grafia*

Podatci o autoru

Julije Derossi, profesor hrvatskoga književnog jezika i književnosti i saborski zastupnik u mirovini. Kućna adresa: Ulica dr. Ante Starčevića 8/XIII, 23000 Zadar, tel.: 023-316-824